

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/60/2019
Identifikačné číslo spisu: 2017200238
Dátum vydania rozhodnutia: 12.03.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:2017200238.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členiek senátu JUDr. Aleny Adamcovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD. v právnej veci žalobkyne: W. W. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom F. XXXX/XX, XXX XX Q., zastúpená spoločnosťou Advokátska kancelária ŠKODLER & PARTNERS, s.r.o., Dobšinského 12, 811 05 Bratislava, proti žalovanému: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta 8 a 10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 28297-3/2017-BA zo dňa 25.5.2017, o kasačnej sťažnosti žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 43Sa/21/2017-79 zo dňa 11. februára 2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského v Trnave č. k. 43Sa/21/2017-79 zo dňa 11. februára 2019 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Trnave napadnutým rozsudkom č. k. 43Sa/21/2017-79 zo dňa 11. februára 2019 podľa § 191 ods. 1 písm. d/ a g/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“) zrušil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredia číslo 28297-3/2017-BA zo dňa 25. mája 2017 a vec jej vrátil na ďalšie konanie. O trovách konania rozhodol tak, že žalobkyni, ktorá mala v konaní úspech, priznal náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2. Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že skutkové okolnosti prípadu týkajúce sa najmä vydania povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia a jeho zrušenia, licencie žalobkyne na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A) a podanie odhlášky z poistenia ku dňu 30.6.2006 neboli v konaní medzi účastníkmi spornými. Sporné zostalo právne posúdenie otázky, či žalobkyňa zrušením rozhodnutia o povolení prevádzkovať zdravotnícke zariadenie dňom 30.6.2006 stratila postavenie samostatne zárobkovo činnej osoby, alebo či jej toto postavenie zostalo zachované

ako držiteľke licencie L1A na výkon samostatnej zdravotníckej praxe.

3. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, upravujúcej správnu žalobu v sociálnych veciach, za primeraného použitia ustanovení o všeobecnej správnej žalobe podľa prvej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku a dospel k záveru o nezákonnosti žalobou napadnutého rozhodnutia žalovaného z dôvodu, že rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov a došlo k porušeniu ustanovení o konaní pred orgánom verejnej správy, ktoré mohlo mať za následok vydanie nezákonného rozhodnutia.

4. Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na to, že hoci na konanie a rozhodovanie žalovaného sa podľa § 172 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní - zákon č. 71/1967 Zb. (Správny poriadok), platia preň ústavné princípy a všeobecné zásady vzťahujúce sa na konanie orgánov verejnej správy v zmysle Rezolúcie (77) 31 Výboru ministrov RE, vrátane práva na prerokovanie vecí v prítomnosti účastníka ako základného práva vyplývajúceho z článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky nie len pre konania súdne (Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I.ÚS 83/93), práva na dostatočné, zrozumiteľné a logické odôvodnenie rozhodnutia, ako aj princípu predvídateľnosti rozhodnutia.

5. Z obsahu spisového materiálu žalovaného mal krajský súd preukázané, že v danom prípade ústavné právo na prerokovanie vecí v prítomnosti účastníka bolo postupom správnych orgánov vo veci porušené, ako to vyplýva už zo skutočností, že začatie konania nebolo žalobkyni pobočkou Sociálnej poisťovne oznámené a nebolo jej tak umožnené k podkladom rozhodnutia sa vyjadriť napriek tomu, že podľa označenia aplikovaného ustanovenia § 178 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z. by malo ísť o sporný prípad zániku sociálneho poistenia. Súčasne, vzhľadom na časový odstup medzi skutočnosťami, z ktorých žalovaný a prvostupňový správny orgán vychádzali, a vydaním prvostupňového rozhodnutia (11 rokov!) sa jednalo podľa názoru krajského súdu o rozhodnutie bez pochybností nepredvídateľné, navyiac, z hľadiska zrozumiteľného vysvetlenia dôvodu vydania rozhodnutia, ozrejmenia úvah správneho orgánu pri hodnotení dôkazov a aplikácii právnych predpisov trpiace obsahovými nedostatkami a nezodpovedajúce požiadavkám ustanovenia § 209 ods. 4 zákona o sociálnom poistení - odôvodnenie rozhodnutia obsahuje citáciu ustanovení § 5 a § 21 zákona bez jeho identifikácie (hoci z obsahu záhlavia /?/ rozhodnutia aplikovaný právny predpis nepochybne identifikovať možno), citáciu ustanovenia § 3 ods. 4 zák. č. 578/2004 Z. z., údaje o príjme žalobkyne za rok 2004 a konštatovanie existencie jej licencie L1A po dátume 30.6.2006, z čoho správny orgán bez ďalšieho vysvetlenia a ozrejmenia vlastných úvah vyvodzoval, že žalobkyni povinné sociálne poistenie zaniklo dňa 30.6.2006.

6. Krajský súd ďalej uviedol, že rozhodnutie žalovaného ako odvolacieho orgánu obsahuje širšie skutkové a právne zdôvodnenie, avšak podľa názoru krajského súdu vzhľadom na nemožnosť účastníka oboznámiť sa s podkladmi rozhodnutia a obsahové nedostatky prvostupňového rozhodnutia obmedzujúce argumentačné možnosti odvolateľa je aj jeho rozhodnutie potrebné považovať za arbitrárne. Argumentáciu žalovaného právnym názorom Najvyššieho súdu SR vysloveným v rozhodnutí sp. zn. 7Sžo/20/2010, v súvislosti so spôsobom začatia konania, považoval krajský súd za nedôvodnú aj vzhľadom na skutočnosť, že uvádzané rozhodnutie Najvyššieho súdu bolo vydané v skutkovo a právne rozdielnej veci, v ktorej podklady rozhodnutia správneho orgánu pochádzali od samotného účastníka správneho konania.

7. Ďalej krajský súd poukázal na to, že konštatovanie žalovaného v odôvodnení rozhodnutia, že napadnuté (prvostupňové) rozhodnutie spĺňa všetky zákonné náležitosti uvedené v § 209 zákona o sociálnom poistení, t.j. má dostatočne určitý a presný výrok, rozhodnutie je náležite odôvodnené a sú v ňom uvedené právne predpisy, na základe ktorých prvostupňový orgán rozhodol, je formálnym, nemajúcim oporu v skutočnom obsahu odôvodnenia rozhodnutia pobočky Galanta zo dňa 4.1.2017, nezohľadňujúcim požiadavku zákona na ozrejmenie úvah pri hodnotení dôkazov a použití právnych predpisov, t.j. zrozumiteľné vysvetlenie aj súvislostí medzi citovanými predpismi a jednotlivými údajmi a

skutočnosťami uvedenými v odôvodnení rozhodnutia. V neposlednom rade, naplnením požiadavky § 209 ods. 3 zákona o sociálnom poistení na to, aby výrok rozhodnutia obsahoval aj uvedenie právneho predpisu, podľa ktorého sa rozhodlo, nie je označenie § 178 ods. 1 písm. a) tohto zákona, ktorý upravuje iba vecnú príslušnosť pobočky poisťovne. Nejde o hmotnoprávne ustanovenie, z ktorého možno vyvodzovať zánik či nezánik povinného poistenia, o ktorom bolo rozhodnuté.

8. Vo vzťahu k právnemu posúdeniu veci krajskému súdu bolo nielen z vyjadrení a podaní účastníkov v tomto konaní známe, že súdna prax nie je vo vzťahu k danej problematike jednotná a ustálená, čo sa prejavuje v rozdielnych výstupoch všeobecných súdov v obdobných súdnych sporoch, pričom doposiaľ v tomto smere nebolo prijaté pre rozhodovanie záväzná stanovisko. Súd preto pri posudzovaní veci zohľadňoval nielen logický význam ustanovení zákona, ale aj účel súvisiacej právnej úpravy a samotného nemocenského a dôchodkového poistenia (primárne je ním zabezpečenie lekárskej starostlivosti a finančné zabezpečenie občanov v nepriaznivých životných obdobiach), naplnenie ktorého v danom prípade rozhodnutím správnych orgánov vo veci aj vzhľadom na už konštatovaný časový odstup zjavne nebolo sledované. Aj podľa vyjadrenia žalovaného bola žalobkyňa pre účely sociálneho poistenia ako samostatne zárobkovo činná osoba posudzovaná na základe rozhodnutia o vydaní povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia, ktoré bez pochybností je oprávnením na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení. Logickým potom je záver, že zánikom tohto povolenia dňom 30.6.2006 na základe rozhodnutia Trnavského samosprávneho kraja č. TA/2006/2522 zo dňa 15.5.2006 boli naplnené podmienky aj pre zánik povinného poistenia podľa § 21 ods. 4 písm. b) zákona o sociálnom poistení, podľa ktorého povinné nemocenské a dôchodkové poistenie zaniká vždy samostatne zárobkovo činné osobe uvedenej v § 5 písm. b) a c) dňom zániku týchto oprávnení. Nie je súčasne dôvodná právna konštrukcia, podľa ktorej okamihom zániku tohto povinného poistenia „nastúpil“ iný dôvod povinného poistenia spočívajúci v skutočnosti, že žalobkyňa v tom čase bola držiteľom licencie L1A na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, napriek tomu, že na jej základe žiadnu činnosť nevykonávala a nemala z nej žiadne príjmy (podľa tvrdenia žalobkyne, ktoré nebolo rozporované).

9. Krajský súd poukázal na to, že licencia L1A je podľa § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z. dokladom, na základe ktorého je možný výkon zdravotníckeho povolania jednou z jeho foriem, ktorý (výkon zdravotníckeho povolania) nie je dôvodné stotožňovať s vykonávaním činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení. Samotná licencia pre výkon samostatnej zdravotníckej praxe jej držiteľom nepostačuje, ako to podľa názoru súdu vyplýva už z definície obsiahnutej v ust. § 10 ods. 1 a 2 zák. č. 578/2004 Z. z., podľa ktorej samostatná zdravotnícka prax je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ - t. j. osoba poskytujúca zdravotnú starostlivosť na základe povolenia, alebo na inom mieste ako v zdravotnom zariadení. Týmito okolnosťami sa však žalovaný podľa obsahu rozhodnutia nezaoberal.

10. Vzhľadom na uvedené krajský súd žalobou napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie v naznačenom smere, pričom vzhľadom na kompetencie žalovaného ako odvolacieho orgánu pri náprave pochybení prvostupňového správneho orgánu z hľadiska naplnenia účelu tohto konania nepovažoval za potrebné navrhované zrušenie rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočky Galanta zo dňa 4.1.2017.

II.

Kasačná sťažnosť žalovaného správneho orgánu proti rozsudku krajského súdu

11. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podal žalovaný v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť. V dôvodoch kasačnej sťažnosti namietal, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ S.s.p.). Navrhoval, aby najvyšší súd rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 43Sa/21/2017-79 zo dňa 11. februára 2019 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

12. Žalovaný nesúhlasil s právnym názorom prezentovaným v odôvodnení rozhodnutia krajského súdu a tento považoval za nesprávny. Trval na názore prezentovanom v napadnutom rozhodnutí, ako aj vo vyjadrení zo dňa 15. januára 2018, že žalobkyni, ktorá bola v spornom období držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A/TT/0572/06) nezaniklo dňa 30. júna 2006 povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie SZČO, majúc za to, že licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 68 ods. 1 písm. a) vykonávanej podľa ust. § 10 zák. č. 578/2004 Z. z., označovaná ako licencia L1A sa považuje za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu a zakladá držiteľovi tejto licencie status SZČO na účely sociálneho poistenia podľa § 5 písm. c) zák. č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2010. Žalovaný vychádzal z ustanovenia § 3 ods. 4, ako i ustanovenia § 10 zák. č. 578/2004 Z. z.

13. Žalovaný ďalej uviedol, že v čase, kedy žalobkyňa zrušila povolenie na poskytovanie zdravotnej starostlivosti bola aj držiteľkou licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov podľa ust. § 10 zák. č. 578/2004 Z. z. č. L1A/TT/0572/06, vydanéj SLK dňa 1. marca 2006. Preto zrušenie povolenia na poskytovanie zdravotnej starostlivosti dňom 30. júna 2006, rozhodnutím Trnavského samosprávneho kraja, č. j. TA/2006/2522, zo dňa 15. mája 2006 nespôsobilo zánik povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia žalobkyne, ako SZČO podľa § 21 ods. 4 písm. b) zák. č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2010. Z uvedeného je zrejmé, že žalobkyňa mala ku dňu 30. júna 2006 status SZČO podľa § 5 písm. c) zák. č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2010 nielen z dôvodu, že bola držiteľom povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia, ale aj z dôvodu, že bola držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe L1A. Vzhľadom na to, že žalobkyňa nezrušila ku dňu 30. júna 2006 všetky oprávnenia na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu (ďalej bola držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe L1A), mala aj po 30. júni 2006, právne postavenie povinne nemocensky poistenej a povinne dôchodkovo poistenej SZČO na účely sociálneho poistenia.

14. Žalovaný poukázal na to, že žalobkyňa je držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v čase, kedy žalobkyňa podala Registračný list FO - odhlášku zo sociálneho poistenia, ku dňu 30. júna 2006, nemal vedomosť. Dôvodil, že žalobkyňa pri podaní Registračného listu - odhlášky zo sociálneho poistenia neoznámila sociálnej poisťovni, pobočka Galanta, že je držiteľom licencie L1A/TT/0572/06, napriek tomu, že podľa ust. § 227 ods. 2 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z. je poistenec povinný preukázať skutočnosti rozhodujúce na vznik, trvanie, prerušenie a na zánik sociálneho poistenia. Túto skutočnosť zistila Sociálna poisťovňa, pobočka Galanta, až z údajov poskytnutých SLK dňa 7. apríla 2016. Následne po preskúmaní skutkového stavu veci Sociálna poisťovňa, pobočka Galanta dňa 4. januára 2017 rozhodla o sociálnom poistení žalobkyne ako o spornom prípade. V tejto súvislosti žalovaný poukázal tiež na to, že zákon o sociálnom poistení neukladá Sociálnej poisťovni lehotu, v ktorej má rozhodnúť o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch.

15. Žalovaný ďalej dôvodil, že podľa právnej úpravy účinnej do 31. decembra 2010 nadobudla status SZČO podľa § 5 písm. c) zák. č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2010 každá fyzická osoba, ktorá mala oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu. Teda nie je právne významné, či dotknutá osoba skutočne samostatnú zárobkovú činnosť vykonáva, právne významná je len tá skutočnosť, že dotknutá fyzická osoba disponuje oprávnením, ktoré jej zakladá status SZČO. Zákon o sociálnom poistení neukladá žiadne iné podmienky, ktoré by mala splniť fyzická osoba na to, aby nadobudla status SZČO. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sžso/16/2016. Súvzťažne poukázal aj na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9Sžsk/16/2018, v ktorom najvyšší súd zaujal stanovisko k problematike licencie L1A.

16. Žalovaný zdôraznil, že veci, o ktorých je povinná pobočka či žalovaná rozhodovať taxatívne ustanovuje zák. č. 461/2003 v ust. §§ 178 a 179, pričom príslušné ustanovenia zákona sú povinné aplikovať rovnako na skutkovo zhodné prípady tak, aby nevznikali neodôvodnené rozdiely spôsobujúce nerovnosť medzi osobami s rovnakým skutkovým základom a právnym postavením.

17. Taktiež žalovaný poukázal na to, že pri posudzovaní vzniku povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia SZČO nie je rozhodujúce na základe akého oprávnenia na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu dosiahla SZČO príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti. V ust. § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení nie je uvedená bližšia špecifikácia dosiahnutých príjmov. Rozhodujúca je len tá skutočnosť, že fyzická osoba, ktorá spĺňa právnu definíciu SZČO na účely sociálneho poistenia dosiahla v rozhodujúcom roku príjem podľa ust. § 6 ods. 1 a 2 zák. č. 595/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov.

18. Ďalej sa žalovaný nestotožnil s právnym názorom krajského súdu, že žalobkyni nebolo umožnené vyjadriť sa k podkladom rozhodnutia vzhľadom na skutočnosť, že žalobkyni nebolo oznámené začatie konania. Uviedol, že žalobkyňa mala možnosť „obhájiť“ svoje práva prípadne povinnosti a záujmy“ v rámci odvolacieho konania a zároveň mala podľa ust. § 190 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. právo nazeráť do spisov a robiť i z nich výpisy, odpisy a na požiadanie aj vyhotoviť fotokópie. Žalobkyňa nahliadnutie do spisu, obsahujúceho podklady k rozhodnutiu, nevyužila. Žalovaný v danej súvislosti poukázal na prílohu č. 14 vyjadrenia žalovanej k žalobe zo dňa 15. januára 2018, ktorou Sociálna poisťovňa, pobočka Galanta vyzvala žalobkyňu na splnenie ohlasovacej povinnosti a v závere tejto výzvy upozornila žalobkyňu, že pobočka pristúpi k vydaniu rozhodnutia o nezániku poistenia ku dňu 30. júna 2006, ak si zákonom stanovenú lehotu v určenej lehote nesplní. Žalobkyňa s novým dátumom odhlásenia sa z povinného sociálneho poistenia nesúhlasila, a preto príslušná pobočka rozhodla o sociálnom poistení žalobkyne ako o spornom prípade.

19. Žalovaný tiež zotrval na právnom názore, že pobočka Sociálnej poisťovne nekonala v rozpore so zákonom o sociálnom poistení, ktoré upravujú konanie vo veciach sociálneho poistenia ak žalobkyni osobitne neoznámila začatie konania vo veci zániku povinného poistenia SZČO. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Sžso/20/2010 zo dňa 24. februára 2011, pričom rozhodovacia prax súdov je v tomto smere ustálená. Vo väčšine nedávkových konaní je reálna dôkazná iniciatíva na strane organizačnej zložky Sociálnej poisťovne, pretože tá má možnosť si overiť všetky údaje skutočného stavu veci z vlastnej činnosti, najmä vo svojich databázach a registroch poistencov. Nedávkovým konaním sa v plnej miere realizuje zásada oficiality na strane príslušnej organizačnej zložky žalovanej. Podklady, ktorými žalovaná disponovala v čase vydania rozhodnutia vo veci zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia žalobkyne, boli postačujúce na rozhodnutie vo veci. V rámci odvolacieho konania bola celá vec z hľadiska skutkového a právneho opätovne preskúmaná. Skutkové zistenia a právne závery vyplývajúce z rozhodnutia prvostupňového orgánu v spojení s rozhodnutím žalovanej, odôvodňujú výrok napadnutého rozhodnutia.

20. Žalovaný súčasne poukázal na znenie ust. § 209 ods. 4 zákona o sociálnom poistení, majúc za to, že rozhodnutie žalovanej, ako aj s ním súvisiace rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Galanta obsahujú citáciu ustanovení právnych predpisov, na základe ktorých rozhodovali, a z ktorých vychádzali pri právnom posúdení veci. Podľa právneho názoru žalovaného z ust. § 209 ods. 4 zákona o sociálnom poistení zároveň vyplýva, že nie je potrebné, aby odôvodnenie rozhodnutia dávalo odpoveď na každú vznesenú námietku, ale vyžaduje sa, aby konajúci orgán v odôvodnení rozhodnutia zdôvodnil skutkový a právny stav prejednávanej veci, aby uviedol, na podklade ktorých skutočností rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozhodnutia. V zmysle vyššie uvedeného žalovaný zastával názor, že napadnuté rozhodnutie žalovaného spolu s rozhodnutím prvostupňového správneho orgánu, dostatočne odôvodňujú výrok predmetných rozhodnutí s poukázaním na skutočnosti, ktoré boli podkladom na rozhodnutie, zhodnotením príslušných dôkazov a poukázaním na právne predpisy, na základe ktorých žalovaný, ako aj pobočka rozhodli.

21. Vzhľadom na dôvody podanej kasačnej sťažnosti žalovaný navrhol, aby kasačný súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

III.

Vyjadrenie žalobkyne ku kasačnej sťažnosti žalovaného

22. Žalobkyňa sa ku kasačnej sťažnosti žalovaného vyjadrila podaním z 26.4.2019. Žalobkyňa poukázala na to, že zákonodarca účasť osoby na povinnom sociálnom poistení viaže na kumulatívne splnenie dvoch podmienok a to je status SZČO a výkon zárobkovej činnosti, ktorý žalobkyňi z licencie L1A neplynul. Uviedla, že žalovaný v konaní nepreukázal, že žalobkyňa po 30.6.2006 dosahovala príjmy ako SZČO. V tejto súvislosti upriamila pozornosť na rozhodnutie Ústavného súdu SR II. ÚS 426/2012, podľa ktorého pri výklade pojmov podľa § 5 a § 21 ods. 4 zák. o sociálnom poistení je potrebné uprednostniť výklad materiálny. Mala za to, že licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe oprávňuje držiteľa na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov, avšak licencia nezakladá štatút SZČO. Žalobkyňa nikdy nevykonávala samostatnú zdravotnícku prax v povolani lekárov na základe licencie SLK na výkon samostatnej zdravotníckej praxe. Výtýkala žalovanému, že vôbec nevzal do úvahy, že samostatnou zdravotníckou praxou sa rozumie poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia.

23. Žalobkyňa súhlasila s tým, že prihláška alebo odhláška zo sociálneho poistenia sama osebe nemôže zakladať vznik alebo zánik povinné účasti na sociálnom poistení, nakoľko tieto nastávajú priamo zo zákona. V nadväznosti na uvedené však má za to, že je povinnosťou žalovaného skúmať, či prihláška alebo odhláška je dôvodná (či odhláškou je preukázaný skutkový stav, ktorý má následok zánik poistenia) a rozhodnúť o tom. Nepovažovala za pravdivé tvrdenie žalovaného, že neexistuje rozhodnutie o zániku poistenia žalobcu ku dňu 30.6.2006. Na základe žalobkyňou podanej odhlášky, po ktorej preskúmaní dospela príslušná pobočka Sociálnej poisťovne k záveru, že sú naplnené podmienky zániku poistenia, bolo vyznačením v spise rozhodnuté o zániku poistenia k 30.6.2006.

24. Vzhľadom na uvedené žalobkyňa žiadala, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť zamietol.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

25. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. g) v spojení s § 438 ods. 2 S.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 453 ods. 2 S.s.p.), v rozsahu námietok žalovaného uvedených v kasačnej sťažnosti, kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s ust. § 137 ods. 4 S.s.p.) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovaného je dôvodná.

26. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 43Sa/21/2017-79 zo dňa 11. februára 2019, ktorým krajský súd žalobou napadnuté rozhodnutie žalovanej zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

27. Predmetom preskúmacieho súdneho konania v danej veci bolo rozhodnutie žalovaného č. 28297-3/2017-BA zo dňa 25.5.2017, ktorým žalovaný zamietol odvolanie a potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Galanta č. 700-0600001817-GC09/17 zo dňa 4.1.2017, ktorým rozhodla, že samostatne zárobkovo činnou osobou W. B. nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. júna 2006.

28. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverenú právomoc a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva

je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi. Správny súd v správnom súdnictve poskytuje ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 2 ods. 1 S.s.p.). Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania (§ 5 ods. 2 S.s.p.). Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy (§ 135 ods. 1 S.s.p.). Správnu žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy (§ 177 ods. 1 S.s.p.).

29. Kasačný súd dáva tiež do pozornosti, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§§ 199 a nasl. S.s.p.) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ak žalobca je fyzickou osobou, ktorou namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

30. Kasačný súd zistil, že krajský súd v danej veci v procese súdneho prieskumu zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu náležite nepostupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, keď súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu, napadnutého žalobou, nevykonal v súlade s právnou úpravou ustanovenou v zákone č. 461/2003 Z. z. postupom podľa Správneho súdneho poriadku, z ktorých dôvodov kasačný súd považoval právny záver správneho súdu o nezákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného za predčasný.

V.

Právne posúdenie kasačným súdom

31. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

32. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

33. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 v súzťažnosti s čl. 2 ods. 2 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej

samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivec musí konať tak, ako určuje právny poriadok.

34. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

35. Z citovanej právnej úpravy ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

36. Najvyšší súd Slovenskej republiky v kasačnom konaní pri prieskume zákonnosti napadnutého rozsudku krajského súdu zameran svojou pozornosťou k námietke sťažovateľa - žalovaného, ktorou namietal, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 440 ods. 1 písm. g/ S.s.p.

37. Kasačný súd zo skutkových okolností vyplývajúcich z obsahu administratívneho spisu zistil, že Ministerstvo zdravotníctva SR vydalo dňa 24. marca 2000 rozhodnutie č. 492/2000-B, ktorým povolilo účastníčke konania poskytovať zdravotnú starostlivosť v neštátnom zdravotníckom zariadení - samostatnom zariadení spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek - ambulancii v odbore: lekárska imunológia. Slovenská lekárska komora vydala žalobkyni licenciu na výkon samostatnej zdravotníckej praxe č. L1A/TT/0572/06 zo dňa 14.2.2006, ktorá bola na základe žiadosti žalobkyne dočasne pozastavená (rozhodnutie SLK č. LPA/TT/0572/06 - 142/2016 zo dňa 16. augusta 2016) a následne rozhodnutím SLK č. LZA/TT/0572/06-445/2016 došlo na základe žiadosti žalobkyne k jej zrušeniu k 14.9.2016, avšak najskôr ku dňu nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o zrušení licencie. Z obsahu spisu ďalej vyplynulo, že rozhodnutím Trnavského samosprávneho kraja č. TA/2006/2522 zo dňa 15. mája 2006 bolo účastníčke konania na základe jej žiadosti dňom 30.6.2006 zrušené rozhodnutie Ministerstva zdravotníctva SR zo dňa 24. marca 2000 č. 492/2000-B o povolení prevádzkovať zdravotnícke zariadenie v odbore: lekárska imunológia. Žalobkyňa podala Registračný list - odhlášku fyzickej osoby ku dňu 30.6.2006. Z obsahu administratívneho spisu bolo ďalej zrejmé, že príslušná pobočka žalovanej vyzvala listom č. 20206-120/2016-GA zo dňa 24. novembra 2016 žalobkyňu na splnenie si ohlasovacej povinnosti, nakoľko zistila, že žalobkyňa disponuje napriek podanej odhláške z povinného nemocenského a dôchodkového poistenia ku dňu 30.6.2006 platnou licenciou L1A. Bola vyzvaná príslušnou pobočkou Sociálnej poisťovne k nadviazaniu kontaktu a podaniu odhlášky ku dňu 30.6.2008.

38. Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu je zrejmé, že k zrušeniu rozhodnutia žalovaného došlo o.i. z dôvodu porušenia ustanovení o konaní pred orgánom verejnej správy, ktoré mohlo mať za následok vydanie nezákonného rozhodnutia. Krajský súd vytýkal žalovanému, že jej začatie konania neoznámil a nebolo jej tak umožnené k podkladom rozhodnutia sa vyjadriť napriek tomu, že v danej veci malo ísť o sporný prípad zániku sociálneho poistenia. Z uvedeného nie je zrejmé, či krajský súd pri formulovaní svojho právneho názoru v uvedenej veci bral zreteľ na všetky skutkové zistenia vyplývajúce z obsahu administratívneho spisu, najmä na skutočnosť, že Sociálna poisťovňa pobočka Galanta oboznámila žalobkyňu so spornými skutočnosťami a vyzvala ju ešte pred vydaním prvostupňového rozhodnutia listom č. 20206-120/2016-GA zo dňa 24. novembra 2016 o nadviazanie kontaktu resp. podanie odhlášky ku dňu 30.6.2008. Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu nevyplýva, či na

predmetnú skutkovú okolnosť správny súd prihliadal. Vzhľadom k uvedenému právny záver krajského súdu o nezákonnosti žalobou napadnutého rozhodnutia žalovaného je predčasný. Kasačný súd vyhodnotil kasačnú námietku žalovanej vo vzťahu nesprávneho právneho posúdenia veci krajským súdom za dôvodnú, keďže spochybňuje vecnú správnosť právneho záveru krajského súdu, na základe ktorého ustálil, že rozhodnutie žalovanej je nezákonné, a preto ho zrušil a vec jej vrátil na ďalšie.

39. Vychádzajúc z uvedeného kasačný súd vyhodnotil kasačnú námietku žalovaného vo vzťahu k nesprávne právne posúdeniu veci krajským súdom za dôvodnú, keďže spochybňuje vecnú správnosť právneho záveru krajského súdu, na základe ktorého ustálil, že rozhodnutie žalovaného je nezákonné, a preto ho zrušil a vec mu vrátil na ďalšie. Z týchto dôvodov najvyšší súd napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 462 ods. 1 S.s.p. zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

40. V ďalšom konaní bude povinnosťou krajského súdu opätovne sa vecou dôsledne zaoberať, vec prejednať v medziach podanej žaloby, posúdiť zákonnosť rozhodnutia a postupu žalovaného v spojení s rozhodnutím a postupom prvostupňového správneho orgánu a vo veci opätovne rozhodnúť. Svoje rozhodnutie aj riadne a presvedčivo odôvodniť. V novom rozhodnutí vo veci samej rozhodne krajský súd opätovne o nároku na náhradu trov konania vrátane o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 S.s.p.).

41. Kasačný súd dáva krajskému súdu do pozornosti, že právne posúdenie, relevantné pre rozhodnutie v danej veci riešil Veľký senát správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 1Vs/3/2019 zo dňa 24.11.2020. V uvedenom rozhodnutí sa veľký senát v odpovedi na prvé dve otázky odchýlil od záverov Veľkého senátu vo veci sp. zn. 1VS/1/2019.

42. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.